

Ugeskrift for Norske Landmænd, udgivet af J. Schröder.

№ 41.

Lørdagen den 13de Oktober 1860.

4de Aarg.

Indhold.

Hvordan blev Skotlands daarlige Jordbrug gode, og hvorledes blev den fattige skotske Landmand velstaaende. — Afholst Dyrskue. — Frugtudstillingen i Trondhjem. — Om Dyrkning af Byg. — Inden og udenlandiske Efterreninger.

Hvordan blev Skotlands daarlige Jordbrug gode, og hvorledes blev den fattige skotske Landmand velstaaende.

(Efter det Engelske.)

Det vilde blive for vildtloftigt i Eukelhederne at gennemgaa alle de Midler, hvorved Skotlands Jordbrug fra først til sidst har hevet sig fra en fattig og lidet lønnende Næringsvei til en stor og indbringende Bedrift. Dertil udfordredes en detailleret Fremstilling af Landets religiøse, politiske og literare Historie gennem Aarhundreder. Glerheden af vores Venner vilde nusppe folge os med Interesse gennem Detailler, som kun har Verd og er forstaelige for den, der er inde i de europæiske Staters Verdenshistorie. Vi indstrekker os derfor til at fremstille Skotlands nerverende Stilling hvad dets Landboesen angaaer, og til de umiddelbare Marsager til sammes nerverende Blomstring.

England har visstnok ligesaa velbrugte Jordbrug som Skotland, og mange af dem tilmed en Elegance i Udstyr, som langt overgaar, hvad Nabolandet kan fremvise; men Skotland har til Gjengjeld den store Fortjeneste, at dets Jordbrug betaler sig og kan bere samtlige derpaa anvendte Befostringer, saaledes, at alle Parter gaar af med aarlig Gevinster. Derfor sender Englen-deren sin Son, efterat han i Hjemlandet har lagt sig efter Agerbrugets Theori og Praksis, alligevel til Skotland, for der at fuldende hans Opdragelse som Landmand.

Sporger man den oplyste Skotlender om hvilken Forbedring i Landboesnet han anser for mest at have bidraget til at heve Skotlands Jordbrug i vort Aarhundrede, saa vil han uden at betenk sig svare: „Indforelsen af fuldstændig Drenning.“ For ret at bedomme de overordentlige Goder, som Jordens fuldstændige Drenning har slusset bunde i sanitair og synlig Henseende

er det alene nødvendigt at fremheve det Faktum, at forend Dreningsystemet indførtes var Februar og Sygdomme næsten ligesaa almindelige og næsten ligesaa dodelige i Skotland, som de den Dag i Dag er det i Amerikas Skovsumpe. Landets fysiske Udspringe er blevet aldeles forandret ved Dreningen. Istedetfor at Plogens Omraade i det forrige Aarhundrede indstrekede sig til Ejendommenes naturlig torre Dele, furet den nu ogsaa Sletter og Myrer af enhver Sort og har visstnok udvidet det dyrkede Land til det Tredobbelte, og samtidig forøget Ydlingen pr. Maal. Elftinghons System fulgtes først med stort Held; men da det i det Store indstrekede sig til gennem Drening kun at hørtskaffe Opkommer, saa forblev en stor Del af Jordens frembeles usyndelig, og Iverfætelsen af deres fuldstændige Drenning lostes først af Smith. Han indførte den saakaldte *Thorough-drainting*, som bestaar i efter Mathematikkens Negler at legge parallelle Drens i lige Aftstand fra hinanden over den hele Mark idet den største Hælding bestemmer hvert Drensystems Løb. Smiths Eksempel blev snart fulgt; Jorddrotter og deres Forpagtere var lige indtagne i den nye Forbedringsmaade. De Forpagtere, som havde afsluttet udlobne Forpagtningskontrakter paa nyt, og som var i Besiddelse af den nødvendige Kapital, anvendte denne paa egen Ressko paa fuldstændige Dreningsarbeider; og de Forpagtere, som paa den anden Side enten var uvillige til eller ideo af Stand til at folge de Forstes Eksempel, afsluttede Overenskomst med deres Jorddrotter, saaledes at disse skaffede Kapital for en vis aarlig Rente og de selv leverede det nødvendige Hestarbeide. Den anden 25-Aars Række af dette Aarhundrede vil altid blive navnkundig i Skotlands Agriculturhistorie paa Grund af de udforte Dreningsarbeider; thi der gives neppe en Jordvei mere, hvorpaa ikke *Thorough-drainting* er anvendt i større eller mindre Udstrekning. Vel er der ikke Data forhaanden, hvorefter Maalantallet af Jord, drenet efter det nye System, kan opgives; men regner man kun en Trediedel af Skotlands opdyrkede Jord — og denne udgjor omrent 22 Millionser Maal — og setter man Dreningsomkostningerne til overhovedet 5 Spd. pr. Maal, saa er der i disse 25 Aar udgivet for Drenning mere end 40 Millionser Spd. Man angiver Dreningen for a

have afgivet 15—25 Procent aarlig af det gjorte Udleg, saa at hvis Gjennemsnitstallet heraf holder Stik, er en forøget Produktion paa nør 10 Millioner Spd. aarlig fremlokket ved Drenning, hvilket udgjor 5 Procent af en permanet Kapitalforegelse i Jord paa 200 Millioner Spd. Var det hele Storbrittanien fuldstændigt drenet, saa vilde Amerikas og Australiens Guldbgruber ikke komme langt i Sammenligning med de engelske og skotske Kornmarker.

Den store Hemmelighed og Nøgle til det skotske Jordbrugs Fremgang ligger i Forholdet mellem Jordens Eier (Landlord) og Jordens Bruger, Forpagteren, (tenant). Langvarige Forpagtninger opmuntrer til stiftende Overenskomst om at samvirke til et Maal, og dette sør forst derved, at Landlorden præsterer de nødvendige Be tingelser for et veldrevet Jordbrug i Form af solide Driftsbygninger og gode Gjærder, for hvilke han igjen tager sig betalt gjennem en for øget Afgift. For det andet derved, at Jordens Bruger, Forpagteren, paa denne Maade kan anvende sin hele løse Kapital udelukkende til at foretage Jordforbedringer, og da han er i Besiddelse af Jordens gjennem en lengere Markeffekt, sparer han ikke paa Udleg, som han har beregnet inden Kontrakts Udløb vil have vendt tilbage med Renters Rente. Dette Maal kan alene nææs ved at Ejendommen forbedres, saa at Amlingerne tiltager, og ved saaledes at arbeide i sin egen Interesse forbedrer han samtidigt Ejendommen for sin Landlord. Fremdels har det bidraget meget til Jordbrugets heldige Fremgang, at både Eier og Bruger saa beredvilligen har gaaet ind paa at bringe i Udsorelse hensigtsvarende Opfindelser fra Ind- og Udland. Saaledes tog det Høilandste Agerdyrkningsselskab med Iver sat paa Anvendelsen af kemiske Gjødsler. Premier udsattes og Forsog anstilles i saa stor Maalestok, at i løbet af saa Aar det hele Land havde nydt godt af de ved Enkelte vundne Erfaringer. Ved dette Aars Begyndelse forstod man sig kun lidt paa de forskellige Gjødsler. Den eneste Gjødsel, som tafferedes for at frugtbargjøre Jordens, var Staldbjødsel, Spildning fra Byerne og brendt Kalk og Mergel, hvilken sidste kun kom enkelte Distrikter af Skotland tilgode, da den der langtfra findes saa hyppigt som i England. Af Kalksten har derimod Skotland Overslod, og Brugen af Kalk bidrog meget til at forbedre Landets kolde og sure Jorder. Men i Kalkens rigtige Anvendelse herstede der saa stor Uvidenhed, at Jordens øste ved tykke gjen tagne Kalknlinger blev aldeles udspinet.

Indsorelsen af Benmel som Gjødsel omkring dette Aarhundredes Begyndelse gav Forbedringerne i Jordbruget en hel ny Retning. For denne Tid var Turnipsdyrkningen hovedsageligt indskrænket til de fra gammel Tid af staldbjødslede Marker, medens det meste Land — Beiterne — henlaa i Markeffekter som Havn, blev derpaa oplojet og berøvet sin naturlige Kraft ved gientagne Kornafgrøder. Paa disse lette Jorder, som ved den uafbrudte Benyttelse som

Havn og Åger var blevet berøvet sine Gjødselstoffer, anvendtes Benmelet med de mest overordentlige Resultater; thi det gjengav Jordens netop de Stoffer, som den havde tabt ved den uafbrudte slette Dyrkning. Nu paafolgte Turnipsdyrkningen i det Store, og ved dennes Hjælp samt ved Indsorelsen af et femaartigt Omloob bragtes de lette Jorder til at stige i Grundverdi med det Tredobbelte.

Liebigs Agerdyrkningsskemi har heller ikke veret uden Indsydelse paa Skotlands Jordbrug. Heldigvis var en højere Grad af Oplysning begyndt at spredes mellem Forpagterens Børn, især hvad angaaer Naturvidenskaberne, og de var saaledes modtagelige for de nye og overraskende Jordbrugsprincipper, som Liebig opstillede. De gamle Forpagtere saattede vel ikke dette theoretiske Uvesen — som de kaldte det — stort; men i Almindelighed havde de dog Sans nok til at tillade sine Sonner at gjøre sig bekjent med de nye Verdomme. De unge fastede sig igjen med Iver og Kraft ind paa Experimentalagriskulturen Kampplads, og blev saaledes sine Fedres Verere. Udentvist vil der i sin Tid igjen af dem fremgaa en høistudiillet og videnskabelig dannet Jordbrugerklasse. Liebigs Veresætninger har frembragt store Forandringer og Forbedringer i Skotlands Jordbrug ved at åbne et nyt Feldt for praktiske Forsøg. Hans Bog er verdensberømt; men intetsteds har den virket saa almindeligt som en Spore til Forbedringer som i Skotland. Hans heldige Opfindelse af Syfers Virkning paa Ben og den derved opstaede Dannelse af oplost Gjødsel har bragt udtommelige Rigdomskilder for Dagen og givet Anledning til en ny Handels Trivsel. Mineraliske Substancer, som for ansaaes for verdilose, blev ved hans Theorier optagne og bearbejdede. Den store Bigtighed, han tillagde Ammoniaak som frugtbargjørende Middel, har sat utallige Hender over den hele Verden i Virksomhed for at samle ammoniakaliske Gjødsler. Indsorelsen af Guano til Storbrittanien har ikke alene bevist Sandheden af Liebigs Theorier, men hvad mere er, dens heldige Anvendelse har overbevist de indsigtsfulde Jorddyrkere i Storbrittanien om, at Kemistens Studier saa langt fra at vere tomt og ufrugtbart Hjernespind, tværtimod er af største Bigtighed for det praktiske Agerbrug. Paa samme Tid som vi giver Tydflands Verde al den Ere, som ham tilkommer, skylder vi ogsaa at give de skotske Jordbrugere det Vidnesbyrd, at neppe Videnskabens Frugter noget andet Sted har faaet en saa almindelig praktisk Anvendelse som i Skotland. Neppe findes der et Jordbrug uden kemiske Gjødsler i en eller anden Form, og i Forhold det dyrkede Lands Udstrekning forbruges der sandsynligens mere Guano i Skotland end i noget andet Land. I Øst-Lothians for Egesmølle anvender mange Forpagtere et Centner Guano og derover pr. Maal over samtlige Korn- og Rodfrugtmarker, og ikke sjælden stiger Udgifterne for kunstig Gjødsel alene op til Halvdelen, ja endog til Treffertredelen af det hele Jord-

brugs aarlige Forpagtningssum. Forsiktig er viistnok den skotske Jordbruger i alle sine Foretagender; men aldrig saasaa er han overbevist om, at en Forbedring vil svare Regning, forend han straks anvender al sin Kraft, Dueligheid og lose Kapital paa denne Forbedring, og skulde hans egen Kapital ikke strekke til, saa betenker han sig ikke paa at laane Penge, og ligesaa lidt betenker Gjodselfjobanden sig paa at give Kredit eller Bankforen sig paa at forstrette med Laan til Foretagender, hvorfaf Jordbrugerens lover sig et heldigt Udfald.

Det skotske Banksystem har i hoi Grad bidraget til at heve Skotlands Jordbrug. Uagtet Jorddrotterne har Fortrinsplant i Jordbrugerens familige Giendele, er der dog intet i Beien for, at Jordbrugerens erholder kontante Forstrekninger i Banerne mod personlige Endossements eller Beksler til lav Rente diskonterede, for at lette Omsetningen af hans Produkter. Den Erfaring har nok familige Banke i Skotland gjort, at man uber ferre Tab ved Jordbrugerne end ved nogen anden Klasse Forretningsdrivende i Landet.

Jorddrotterne er heller ikke paatrengende i at fordre, at Forpagtningssummen skal erlegges paa Datoen. Uagtet det vilde vere onskeligt, at Punktlighed i saa Henseende fandt Sted baade for Jorddrottens Skyld og Jordbrugerenes Skyld som et Bevis paa at han staar sig godt, saa bliver dog sjelben eller aldrig Udsættelse med Af-giften afflaet, naar antagelige Grunde anføres for samme. Skulde ogsaa Jorddrottens Omstændigheder ikke tillade ham at vente, saa har hans Agent gjerne Ordre til i Stedet for de skyldige Kontanter at tage et Bevis for dem. Midlertid er Tilselbene, hvori denne Udvæl be-nyttes, ikke almindelige, og anvendes kun for at give midlertidige Forlegheder Tid til at jevne sig. Under for Jordbruget trykende Tider af-verges saaledes hyppigt Fallitter. Det skotske Pengesystem med sin stiftende Kredit og stiftende Ciltro virker som Regulatoren i et Mastineri til i Jordbrugets Forretningsverden at bringe Balance mellem Gevinstens og Tabets Fluktuationer.

Et andet Bevis for den faste Tro, som man i Skotland har paa, at kontante Udlæg paa Jord-en er en sikker Spekulation, ligger i det Fak-tum, at de Tilbud, som af det Offentlige er gjort om Pengelaan til varige Jordforbedringer for en moderat Rente, er gjort langt sterkere Brug af i Skotland end i England og Irland. Den tilsyneladende hoie Rentefod, hvorved det hele Laan tilbagebetales i 22 Aar gennem Renter og Afdrag, tilsammen $6\frac{1}{2}$ Procent, har ikke affskrekket Jordbrugerne fra at paadrage sig de Forpligtelser og Renteudtellinger, som laante Penge fører med sig. For Jorddrotterne var dette nye Kapitaltilskud af det Offentlige i hoi Grad velkommen, fordi de derved fattede i Stand til at foretage Forbedringer paa deres Godser uden at de selv derved havde noget Udlæg. For Jordbrugerne var det ligesaa velkommen, da de derved fik en større Anledning til ved Hjelp af

sine egne løse Kapitaler at vinde et forhøjet aar-ligt Udbytte af Jord'en, siden det Offentlige bes-tred de Udlæg, som først vende tilbage gennem en lengere Tærkeffekt. Da de omtalte offentlige Laan først tilbodes, nerede mange Jordbrugere sterkt Misstanke om, at det var Jorddrotternes Plan at løse Renter over paa Brugerens, saa-ledes at de selv slap studfri fra den; men ved dybere Eftertanke kom de snart til Erkendelse af, at det vilde vere umuligt for nogen Bruger at gjøre de nødvendige Udlæg til fuldstændig Drenning for samme lave Pengerente, og at det folgeligt stemte mere overens med deres egen Fordel at betale $6\frac{1}{2}$ Procent for laante Kapitaler og til Gjengeld at erholde Kontanter i Erstatning for den med Arbejdet forbundne Material-fjørsel, end at spandere sine egne Penge til 5 Procent, uden at erholde direkte Tilbagebetaling for Slitage paa de Heste, Seletoirer og Hjul-redsfabrer, som anvendtes til Udførelsen af varige Jordforbedringer. Hvis en Bruger anvender sin egen Kapital paa dyre og varige Forbedrin-ger, saasom paa Drening, saa maa han af Jord'en fordre saa stor aarlig Indkomst, at han har trukket den nedlagte Kapital tilbage igjen inden Forpagtningstidens Udløb. Naar saaledes en Forpagter ved Begyndelsen af en nitten-aarig Forpagtning anvender sig 500 Spd. paa Drening, saa maa Jord'en aarlig svare ham $7\frac{1}{2}$ Procent, for at Udlægget skal vere tilbagebetalt inden Forpagtningstidens Udløb, og des-foruden maa her til legges Kjørselsudgifterne, som vil bringe Renteren op i 9 Procent. Ved at an-vende det Offentliges Penge betaler han kun $6\frac{1}{2}$ Procent aarlig under sin Forpagtningstid og har samtidigt alle Kjørselsarbeider betalte. Dette giver ner en Fordel af $3\frac{1}{2}$ Procent paa Laane-kapitalen fra det Offentlige.

(Fortsattes.)

Afholdt Dyrskue.

Tredag og Løverdag i forrige Uge afholdt sondre Trondhjems Amts Landhusholdningssel-skab sin aarlige Generalforsamling paa Gaarden Hov i Orkedalen, i Forbindelse med hvilken var sat et Dyrskue og en Præmiesloining. I vort næste No. skal vi give en fuldstændig Beretning saavel om Modet som Aftryk af Selskabets Aars-beretning. Vi indskrænker os nu til at meddele, at Modet var talrigt besøgt, og at ved denne Lejlighed ikke mindre end 26 nye Medlemmer indmeldtes i Selskabet. Ved Valg paa Adminis-tratorer gjenvalgtes Stiftamtmand Mohfeldt, Proprietær Solem og Pastor Hirsch. Denne Sidste undslag sig for Valget, hvorefter Konsul Huitfeldt blev valgt i hans Sted. For de ud-stillede Dyr, omrent 100 i Tallet, tilkendtes følgende Eiere Præmier.

Før Kjør: Thore Drum, højere 2ben Præmie, et forgylt Sølvbæger; Christen Nømme,

2den Præmie, en Sukkerstrofste; Erik Gisvold, 2den Præmie, en Glodeose; Ole Torve, 2de Pr., en Sukkerstrofste; Alle af Ørkedalen; Lænsmand Dahl og Christoffer D. Lillesanden af Borsen, Prost Bull og Ole Leffstad, af Ørkedalen, 3die Pr., en Spiseesse af Sølv; Jens Hegges, Hans Wilmans, Sørenstriver Richters, Lars Rommes og Peter Jversen Ronningens Hjør blev erkendt som præmieverdige.

Før Kyier; Prost Bull, 1ste Pr., et forgyldt Sølvbæger, Ole Svartzen Fandrem, 2den Pr., en Spiseesse og Jver D. Fandrem, 3die Pr., en Theske, Alle af Ørkedalen.

Før Øxer: Torsten Sæteren, af Opdal, høiere 2den Pr., 2 Spiseesser, Sørenstriver Richter, af Ørkedalen, 2den Pr., et forgyldt Bæger, Erik Bye, af Borsefogn, 3die Pr., en Spiseesse.

Ingens Øre eller øo tilkendtes 1ste Præmie, hvis Verdi var 10 Spd., da det eneste udstillede Dyr, som kvalificerede sig dertil, en hr. Solem tilhorende Øre af Hyrshirace, ei funde konkurrente til Præmie, da den er født udenfor Landet, nemlig i Skotland.

De, der ved Præmiepløningen fik Præmie, var: Arnt Røtters hos Solberg paa Soberg Melhus, Arnt Christen Einum af Borsen, Anders Larsen Gjolme, Gabriel Evensen Gjolme og Anders Olsen Fandrem hos Levanger, Alle af Ørkedalen.
(Tr. posten.)

nok — udstillet Husflidsgjenstande, og blandt disse tildrog sig almindelig Ærmerksamhed et fra Inderven fremstoldt vævet Sengeteppe. — Jaar vil Udstillerne af de bedste Gjenstande blive tilstaaet Præmier, og disses Uddeling vil foregaa imorgen Aften. (Tr. posten.)

Om Dyrkning af Byg.

Nogle Bemærkninger, støttede paa Forsøg, anstillede i England.

Foredrag, holdt i det kongl. Landhusholdningsselskabs Møde den 28de Maars 1860, af polyt. Cand. Th. Segelcke.

(Fortsættelse fra No 40.)

Om aftagende Frugtbarthed var der altsaa ikke længer Tale; sporedes nogen Forandring, da var det snarere i Retningen af Tilvært, end det modsatte, og det turde derefter vel ansees for afgjort, at der Intet er til Hinder for at bringe Byg igjen efter Byg ligesaa ofte, det skal være, saa snart man blot paa passende Maade erstatter Jordbunden de Stoffer, som tages bort i Afgrøderne, og at naar disse aftenge. Grunden dertil, som vi formodede, er at føge i, at saadan Erstatning ikke stærk. — Det næste Punkt at afgjøre bliver derfor nu: hvorvidt er det nødvendigt at tilføre Jordbunden alle de Bestanddele, der findes i Afgrøderne. At det maa være overflodigt for de Stoffers Bedkommende, hvortil Planten har taget Elementerne direkte fra Luften, er indlysende. Meget muligt gjelder det og forrn. Del af de øvrige. Findes flere af dem, maa vi derfor spørge, ikke i Jordbunden paa mange Steder i et saa stort Overflud, eller tilføres denne i saa stor Mængde udenfra, at hvad der tages bort er en forsvindende Størrelse derimod, og en Erstatning af dem, om ikke skadelig, dog turde ansees for aldeles overslodig? Er den Aftagen, der intræder i Afgrødernes Størrelse, ikke som øfest kun forårsaget ved Mangl paa et entet bestemt Stof i Jordbunden, hvilket det altsaa maatte være nok at tilføre Jordens for at vedligeholde dens Frugtbarthed for en ny, meget lang Tid.

Den eneste Maade, disse Spørgsmål i Tiden kunne afgjores paa, er ved direkte Forsøg. Man maa af Staldgjodningen udsondre dens forskellige Bestanddele og prove med hver enkelt Klasse af dem, først for sig og dernest kombinerede. Paa denne Maade maa det nemlig snart vise sig, hvilke Stoffer det paagjældende Jordommon savner, saavel som hvilket det indeholder nok af iforveien. Forsøg af nævnte Art ere nu ogsaa foretagne og ligesom de ovennævnte af Lawes og Gilbert. De blev anstillede i Flugt med Forsøgene med Staldgjodning paa andre Dele af samme Mark, der udmarkede sig ved en meget ensartet Bestaffenhed helt over og altsaa var vel egnet for sammenlignende Forsøg. Jord-

Frugtudstillingen i Trondhjem.

Den anden nordenfjeldske Frugtudstilling aabnedes i det høyerende Nidehus i Søndags. Den Kommitte, der har haft med Arrangementet at bestille, har paa en særdeles heldig Maade fået sig fra det ikke lette Hverv at udsmykke Været paa en passende Maade. Saagodtsom hele Bygningen danner en ret vacker Winterhave, rigt udsmykket med Granbar, Glassstatter, Festons og levende Blomster, sa endog med et lidet Springvand. Antallet af de udstillede Gjenstande forekom os at være mindre saar end ifor; ligesom ogsaa at de udstillede Frugter staar tilbage for de forrige Åar udstillede. Hvad derimod angaar Havevæxter, da er af disse fortrinlige Exemplarer, især af Kaalplanter, Kaalrabi, Gulerodder &c. Som en Mørkelighed maa nævnes en ret vacker liden Samling af Grønsager fra Donæs i Helgeland, hvori findes aldeles udmarket Blomtaal og meget smukke Gulerodder m. m. En af Byens Garthære havde udstillet temmelig udfiskede Tobaksplanter og en Bomuldsspante. (?) Især om Aftenen ved Ildslys tager Udstillingen sig brillant ud, og paa den Tid findes ogsaa en Masse Mennesker der. Igaa f. Ex. besøgtes Udstillingen af circa 500 Mennesker; men beflageligt er det, at blandt Publikum sees kun højt undtagelsesvis nogen af de mange Bonder, som for Tiden opholder sig i Byen. Foruden Frugter og Grønsager findes ogsaa — mørkelig

Fu d l a n d e t.

monnet var lermuldet (heavy loam) med Kalkunderlag og karakteriseres ved Lawes Gilbert nærmere efter engelsk Skif „som stånd til at give gode Hvedeafgrøder, naar vel gjødet, men mindre vel stikket for Turnips.“ En jævn god frugtbar Jord var det, men vel at mørke intet ualmindeligt; Forpagtningsaftgjisten af den vilde neppé have oversteget, hvad i Gjennemsnit gives hele Landet over. Selve Forsøgene, vi her skulle omtale, toge deres Begyndelse i 1852. Som Forberedelse for dem toges i 1850 efter foregaaende Klover Hvede af Marken og i 1851 Byg, der for yderligere at udpine Marken blev gjødet med noget svovlsurt Ammonial. I 1852 var denne derfor i Henseende til Dyrknings af Korn „ude af Kraft;“ den var i en Tilstand, hvor ingen engelsk Landmand vilde kunne falde paa at tage endnu en Kornafgrøde og allermindst en uden Gjodning. Den blev derpaa inddelt i Podder paa omkring 1 Skp. Land hver, af hvilke en bestandig forblev uøjødet, en anden erholdt Staldgjodning, og de øvrige hver især en eller flere af Staldgjodningens Elementer. Al Gjodning paasortes for sidste Plantning umiddelbart for Saanningen, der skete ved Radsaamastine. I Sommeren 1852 indvandt man altsaa paa denne Maade det første Sæt Resultater, som man imidlertid ikke lod sig noie med, hvis Aarsag alle Forsøgene næste Aar gjentoges uforandret hvert især paa samme Plet som første Aar og saa fremdeles de følgende Aar. Hver Lod af Marken erholdt stadig samme Gjodningsstoffer i samme Mængde, den havde erholdt dem det 1ste Aar, samme Behandling &c. Den ploiedes de senere Aar ikke dybere end de første, ikke tiere og saa fremdeles. Den eneste Endring, der skete fra 1852—1857 var en Reduktion i 1854 af Udsæden fra 7 til 5 Skp. pr. Tonde Land, da 7 Skp. havde vist sig at være for meget. I 1858 afsluttedes Forsøgene foreløbigt, da yderlige Gjentagelse i tidligere Form ikke længere turde ansees for nødvendigt, for hvad man nærmest attræaede at vide. De fleste af dem blev derfor nøvnte Aar betydeligt modifierede i Henseende til Gjodningen, der gaves, og fun nogle enkelte af dem forsattes aldeles uforandrede. Som det var at vente gave disse sidste i 1858 og 59 Resultater, fuldkommen stemmende med de første 6 Aars; noget jeg personlig havde rig Lejlighed til at overbevise mig om under et Ophold fra 1857—59 hos Lawes og Gilbert, der mest forekomme tilstod mig enhver Lettelse i saa Henseende. Da imidlertid ikke samtlige Forsøg ere uforandrede længere end 1857, ville vi her hovedsageligen holde os til de 6 første Aars Resultater, som alene fuldstændig kunne sammenlignes, og fun lejlighedsvis omtale de senere erholdte.

(Fortsættet.)

Christiania. I de sidste Dage har her været et Par smaa Sldebrande, nemlig i 2den Etage af den til Slottet hørende Staldbygning, hvor nogle Mobler og Kleddingsstykker er delagdes, og i Holstans Gaard i Piperviken, i en Væg. Begge Sldebrande slukkes dog strax.

— Ved kgl. Resol. af 28de f. M. er det bestemt, at den Egen Johnsen Gløppensuen af Bisrids Præstegjeld, Christians Amt, den 10de Juli 1860 overgaede Høiesteretsdom, ved hvilken han før at have myrdet sin Hustru er tilfunden at have sit Liv forbrudt, skal fuldbrydes uden Formildelse.

— Ifolge Rigstidenden har Hs. Maj. Kongen ved Kammerherre Holst ladet tilstille Kirkedepartementet ialt 436 Exemplarer af Skillingmagasinet 12 sidste Årgange til Uddeling paa Landet, især i Nordland og Finnmarken, og saaledes, at Gaven ikke alene kommer Almuebiblioteker og Skoler til Gode, men ogsaa enkelte Personer, som dertil maa ansees værdige, hvorhos det udtrykkelig er bemærket, at der ved Nordlands og Finnmarks Almuer tillige er ment Lapperne. Disse Bøger ere af Kirkedepartementet fordele mellem Rigets Bislopper og Sminiarbestyrere til videre Uddeling overensstemmende med den høje Givees Døske.

— Kand. Bernhoft har i forrige Uge tilstillet Departementet for det Indre en Bexel på 169 Østl. 3 s 5 d (750 Spd. norr) til Forsendelse til de forenede Rigers Konful i Smyrna som yderligere Bidrag herfra Landet til de syriske Christne. Til idag — den 9de Oktober — er hos ham inkommet circa 1800 Spd., hvoraaf 1350 ere affsendte til vedkommende Konful.

— Hypothekbanken har alledede disponeret den største Del af de Midler, som erhverbedes ved Laanet hos Suhr og Sonner, idet Laan til Belob af omkring $\frac{3}{4}$ Million ere bevilgede. Der ligger imidlertid fremdeles Ansøgninger for omkring halvanden Million.

— Kirkekommisjonen trædte den 9de d. M. igjen sammen her i Byen for at fortsætte sine ifor Høst afbrudte Arbeider.

— Beg kgl. Resol. af 28de f. M. er det bestemt, at Oslo Bispegaard skal sælges.

— Morgenbladet for 9de Oktober indeholder følgende Meddelelse af 4de Oktober fra E. H. Meier, Lensmand i Gol og Hemsedal, i Anledning af en Meddelelse fra Drammen (Se forr. No. af Ugebladet): I deres Blad er optaget en Beretning om at Frosten i det Drammenske Oppland har forvoldt Tab af Udsigt til Kornavling i Aar og at dette er tilfældet i Gol og især i Hemsedals Alnæs, hvor alt Korn er bortfrosset. Da denne Beretning er aldeles usandsædlig, hvad Gol og Hemsedal angår og hvis der kom saadanne fra flere Kanter af Landet, kunde dette let have samme Virkning, som de Beretninger om Korntrang, som fra adskillige Steder i Landet fastedes i Bladene for aaret 1848 og hvilke stafede de af Kornspulanterne, som havde Korn liggende, betydelig Fordel, da 1 Tonde Korn i Øbet af 8 Dage sprang op

fra under 4 Spd. til over 8 Spd., men inden ganske kort Tid gik ned til den almindelige Pris.

Dette ved jeg var Tilfældet paa Ringeriget, hvor mange Folk endog troede at Hungerånden stod for Døren.

Jeg finder mig dersor foranlediget til at imdegaa den nævnte Beretning, idet jeg kan forsikre, at Kornet ikke engang paa de højt liggende Gaarde i Hemsedal er bortfrosset. Bistnok er det Tilfældet, at Kornet paa flere Gaarde ikke blev fuldmøntet og at der i Gols og Hemsedals Sogne vil blive kjøbt Korn, især til Brødkorn i det sidstnævnte Sogn, men betydeligt antager jeg dog ikke at Korukkjøbet vil blive. Den mindre heldige Poteteshøst i Forbindelse med de Ødelæggelser, som Vandflommen i Juni Maaned forårsagede, ere efter min Formening de væsentligste Alarsager til, at man her saar vil blive nødt til at søge udenfor Distriktet efter Korn. Det er ikke Tilfældet, hvad Drammens Blad beretter, at der maa kjøbes Korn paa hver Gaard, da Mange have høstet tilstrækkeligt til sit Behov, Andre ogsaa Noget til Salg.

Om Tilstanden i Naboprestegjeldet Alal har jeg ingen personlig Erfaring, men jeg tor forsikre, at den omhandlede Beretning ogsaa for dette Prestegjelds Bedkommende er overdriven,

Det forholder sig vistnok saa, at der medgik en hel Del Korn til Kreaturstøde i f. Al., men Alarsagen dertil var den ualmindelig lange og strenge Vinter med sine store Snemasser, som endog hindrede endel af Bjeldboerne fra at faa sit Ho hentet hjem fra Sæterne.

Den omtalte Sultefodring er langtsraa saa gjængs her, som den varude paa Gladbygderne, der, hvor jeg var kjendt for 8 a 9 Aar siden, og vil man sammenligne de Kreaturer, som fra Gladbygderne om Foraaret drives tilhavns, med de, som i Bjeldbygderne ere vinterfodte, vil man finde, at de Sidste staa langt over de Første i Huld.

Bjeldbygdernes vigtigste Mæringsswei er, som bekjendt, Brævlen og denne drives, efter min Forberedning, hersteds paa en meget hensigtsmæssig Maade. Det eneste, som herpaas kan være at udsette, er at man neppe er saa omhyggelig i Udvælget af Aulsdyr, soui man burde, men til en Forberedning i denne Retning har de i de senere Aar afholdte Dyrskuer gjort et godt Fremstod, og man maa være Selskabet for Norges Bil og Budstevruds Amts Landbosforening taknemmelig for deres Virksomhed i denne Retning, haabende at disse Selskaber oftere lade afholdte Dyrskuer i Hallingdal, dersom Midler dertil havdes.

Skulde den ørde Redaktion finde disse Linier værdige til Optagelse i Deres Blad, haaber jeg, at De finder Blads for samme, ligesom Drammens Blad og de flere Blade, der muligens maatte have optaget den overfor paapegede upaalidelige Beretning, maa ikke med nogle Ord vil have den Godhed at berigte samme, da jeg for Sandheden af hvad ovenfor er anført, vil indestaa.

Efter, der 28de September. Igaar holdt Hr. Ørylæge Lambrechts det tidligere bekjendtgjorte Foredrag om Husdyrenes rigtige Udvælg, Behandling

og Stel i Thingstuebygningen i Kongshund. Tilhøvernes Antal var omrent 60 Personer, af thvilke de fleste varer Træntinimer. Grunden til at ikke Flere modte, maa tilskrives det om Morgenens indtrædende Regnvejr. Hr. Ørylægens Foredrag var ved dette som de foregaaende Moder tydeligt, letsfatteligt og sørdeslererigt. Efter endt Foredrag henvendte ikke Haar sig til ham i hans Logi, for der noiere i enkelte spesielle Punkter at erholde hans Veileddning. Det fortæller at anføres, at han ved denne Lejlighed forærede Flere et Exemplar af den Bog, som han selv er Forfatter af: „Bevælder i Husdyrstallet.“ Desværre findes der i dette vidtlostige og folkerige Prestegjeld endnu forholdsvis kun Enkelte, hos hvem Sanden for et bedre Kreaturstøde virkelig er valt; men vi tor vel haabe, at den Ære, som er bleven meddelt ved de af Hr. Lambrechts i denne Sommer her i Egnen holdte Foredrag vil blive en god Bækker og givet et megtigt Stod fremad, saa at den Jordbrugende Klasse maa ikke i en nær Fremtid vil komme til at inde de uberegnelige store Fordele, som et forbedret Kreaturstøde vil medføre. Hvor langt Elværingen staar tilbage i denne og andre Grene af Landstømien i Forhold til andre af Naturen maa ikke mindre begrundstigede Distrikter vil bedst kunne bedommes af dem, der maa ikke være bekjendt med Forholdene f. Ex. i de østnord Kristiania nærmestliggende Prestegjeld. Man vil der finde baade Kreaturstøde og Jordbruget paa et langt højere Standpunkt end her hos os, ja man behøver ikke engang at have noget specielt Kjendskab til disse Distrikter, for at kunne danne sig en Mening derom; man kan blot bo nogle Maaneder i Oslo, og man vil da faa Anledning til at erfare, hvor langt fremme Jordbrugerne i nydnævnte Trakter er fremfor her i Distriktet. Man vil da se Bonder — Bonden selv ikke hans Ejendomstjenest eller Husmand — regelmæssig 1 a 2 Gange hver Maaned komme hørende i sin hjemmevirkede Klædedragt, sidende paa sin Kæseskjære og forende med sig til Torvs Smør, Ost, Kyllinger, Kjødvarer o. a. d. Vil man nærmere gjøre sig bekjendt i selve Distrikterne, finder man Sogneselskaber, Lægeselskaber eller Almubiblioteker næsten i ethvert Prestegjeld, og vil man være tilstede ved et eller andet Landstømde, Øryskue eller ved Foredrag om Fædrist eller Jordbrug, skal man altid se disse Moder talrig besøgte og en sørdesler Interesse for Landhusholdningens Frengang og Trivsel ved enhver Lejlighed at give sig tilkendte. Vil man foretage nærmere Undersøgelser paa de enkelte Gaarde eller Brug, vil man ogsaa finde, at ikke alene de større Gaarde eller Brug, men ogsaa de mindre Gaardbrugere, ja saagar Husmand hvert Aar bringer foruden Korn-en ikke ubetydelig Del Smør Ost, Eg, Kjød og andre Madvarer til Torvs. Vil vi sammenligne disse Jordbrugere med deres Standsbrodre paa Eker, da stiller Sagen sig høst mislig for Elværingen. Her findes mange Gaardsbrugere, der har meget gode Ejendomme, ja stundom 2de Gaarde i Brug, men er endda nødte til at kjøbe Smør, Ost, Slagt og ikke sjeldent flere Bonder Korn aarlig, og tor vi med Tryghed paa-staa, at om man boede ved Drammen — som er

Ekers Omstætningsby — og i et Aar vilde føre en noiglig Fortegnelse over de Bonder, som fra Eker bringer Madvarer tilbyrs i Drammen, skalde man virkelig ikke behøve meget Papir til en saadan Liste. At der her bor en stor Arbeidsstof og flere andre Familier, som ikke har Jordbrug, men lever saa at sige paa Byvis, gjør ikke stort til Sagen; thi disse staar almindelighed i Forbindelse med Drammens Kjøbmænd og henter deres Varer direkte derfra. Af Hø sælges her vistnok en betydelig Del, men ved nærmere at betragte denne Udsætning, saaledes som den her foregaar, da drives den idethetettaget paa en for Landhusholdningen meget skadelig Maade. Vi har saaledes Eksempler paa, at mange Ejendomme benyttes som Underbrug og da al Turage bortsælges Aar efter Aar, uden at Gjodning i dens Sted paas-fores Jorden, hvorved Ejendommene aldeles for-armes og forringes. Andre Ejendomsbesiddere har ikke villet indstramme deres Besætning, men alligevel folgt Hø dg. er saaledes blevne nødte til at fulsfode deres egne Kreaturer. Det maa dog i Sandhed beklages, at der i et saa stort og folkerigt Distriktsområde ikke skal kunne blive fået et Sogneselskab, hvor Jordbrugerne kunne have Anledning til at komme sammen for at meddele hverandre deres vundne Erfaringer og diskutere om Forretninger sigtende til at opfjelpe Fædrift, Jordbrug og huslig Windstabilitet i Sognet. Hvormeget Gott vilde der ikke fremmes ved f. Ex. at foranstalte aarlige Ørydnuer inden Sognet forenet med en lidet Præmieuddeling for de bedste Dyr. Distriktet har ikke mange Mænd, som kan drive en saadan Sag igennem, og de saa, som i den simple Almunes-mands Ære maatte have den til et saadant Forretningens fornødne Almælle, forholder sig aldeles passivt i denne Retning. Imidlertid er, som for bemærket, ved Hr. Lambrechts's gavnlige Optreden i disse Egne forhaabentlig givet en Bakke fra det Offentlige Side.

Oxlejge Lambrechts er idag paa Gaarden Løbben i Bingør og holder Foredrag, imorgen paa Myrmoen i Modum, hvorfra han reiser til Ørydnuerne i Eggedal, Sigdal og Krydsherved og siden op igennem Hallingdal for at holde Foredrag, hvorfra han ventes tilbage i Midten af November for at reise til Nummedal og Sandvær.

Rosken, den 26de Septbr. Indhøstningen af Kornet foregaar under ganske godt Vejr og man har et godt Haab om Kornavlingsens saavel Kvalitet som Kvæntitet, hvormod Potetesavlingen maa ansees som aldeles mislykket. Hoavlingen kom dog mindre godt i Hus, men Mængden erstatter fuldkommen dens mindre gode Bestaffenhed. Frostueterne har her ingen væsentlig Skade forårsaget.

Den Bekymring, man nærede for at Jordpriserne skalde blive meget store, synes at have været unødig, da disse ikke ere større end i almindelige gode Tider. En stor Del Driftsbonder ere komme, hvilke nok holde sit Far dyrt, men det antages i Almindelighed, at disse senere komme til at slappe deres Jordringer noget, da Far skal kjøbe og mange her boende har at sælge, men de sidste maa i Almindelighed lade sig note med en i Forhold lavere Pris en Driftsbonderne.

Jesforbruget har i Sommer formenlig paa Grund af det hølige Vejr været lidet. Denne Trafik er af Interesse for denne Bygd og det er saaledes mindre behagelig for os at erfare, at Jøhus fulde af Is maa henstaa ubenyttet, hvilket for Ejerne er et meget stort Tab, da et saadant skal koste omkring 8 a 900 Spd.; dog er paa langt nær ikke alt dette tabt, da Jøhuset er lige godt, men det Isen minker og Renter af den udlagte Sum er Tab.

Wintersæden er nu i Aar lagt senere end almindelig, og det skalde være onskeligt, om den Erfaring, enkelte Landmænd synes at have gjort, at man bor saa Wintersæden sidigere nu end i Fortiden, vilde være den rette.

Fra Skien skrives: Inden den af Lammers her i Byen stiftede Kristinenighed har der i længere Tid været Uenighed, angaaende Barnedaaben, idet en Del, med Lammers erkendende Barnedaaben, modstridende mod Skrifstiens Ord, derfor ikke have fundet sig beroligt ved deres Barnedaab, og desaarsag have gjort Paastand paa at blive gjendobte, hvilket Lammers derimod paa det alvorligste har bekæmpet. Det er derfor nu kommet til et fuldstændigt Brud, idet de, som ikke følte sig fyldest gjorte ved deres Barnedaab, nu have fået sig ganske fra den Lammerske Kristinenighed og figes 19 i Tallet i Lordags at have ladet sig omdøbe ved Nedstigning i Vandet, hvilket skal være foregaget i Borssø i Øspern.

U d l a n d e t.

Sverige. Deres Kongelige Høiheder, Prinserne Oscar med Gemalinde og Prinds August ere komne tilbage til Stockholm efterat have overværet Udsloren af Mindestøtten for Gustav Wasa i Utmeland. Et Stockholmerblad meddeler, ifolge Magbl. følgende Telegram derom af 29de f. M.: Straalende Sol over Siljans Vandspill. Kl. 8 ringede Mora store Kirkelotke, Folket samledes paa Kirkevolden. Kl. 9 afgik Procesjonen fra Kirken, i Spidsen Dalregimentets Musik. Ved Beien nærmest Mindestøtten hav af Morakarle med Dalpil i Hænderne. Indenfor Dagsærvningens paraderede to Kompanier af Dalregimentet. Efter Prinsernes Ankunft afsjunges Psalmer af unge Morakvinder. Svedelinus besteg Talerstolen. Talen valte dyb Hærelse hos hele den høitidslædte og talrigt forsamlede Menighed. Prinds Oscar talte nogle mandige og fosterlandiske Ord til Førfællingen fra Trestelen af Monumentet. Psalme. Tilbagegang til Kirken, Bon af Morapastoren. Derefter Trofast. De Kongelige og Standernes Deputerede afreste idag til Leckland. Omkring 6000 Mennesker forsamlede.

— I Stockholm har den 29de f. M. ligeledes været store Høitideligheder i Anledning af Gustav Wasas trehundredeårige Dødsdag.

Italien. Ifolge de seneste Telegrammer ere 25000 Piemontesere den 9de ryktet ind i det Neapolitaniske. Viktor Emanuel er afgaet til den neapolitaniske Grænde. I en Dagsbefaling, som han nylig har udstaldt hedder det, blandt andet, Vi

maa grunde et stærkt, italiensk Monarki, og Folkenes ville yde os endretigtil Bisstand dertil. Franskemandene have besat Venetien og Trostignone. I Italienet træffes der Forberedelser til Ravens Afreise. Ifolge Etterretninger fra Neapel af 2den d. M. have de Kongelige Tropper angrebet Garibaldi ved Maddaloni og Caserta; men Garibaldi har fuldkommen besejret dem og taget en kongelig Brigade tilfange; Tabet er stort paa begge Sider. Den engelske-sicilianske Bataillon har mistet mange Officerer. De Kongelige trak sig derefter tilbage til Capua og Gaeta og opfastede Forsvarsverker paa Velen, som fører til Rom.

Gaard til Salg.

Undertegnede agter i Løbet af nærmekommende Winter at sælge det Hulve af min Gaard Melbye i Østiske Annex til nordre Kroen i Gudbrandsdalen. Paa hele Gaarden har Aar om andet været vinterfodret 45 Nodskræturer, 9 Heste og 40 Stkr. Smaafe. Udøden har i Allmindelighed været 25 Tonder tilsammen af alle Kornsorter og 10 Tonder Poteter. Til Gaarden hører 8 tildels meget betydelige Husmandspladser og 2de udmerket gode Sommersestre samt Skov til Fornodenhed. Om Pris og Konditioner for Salget henviser man sig til mig selv, der bor paa Gaarden.

Melbye den 24de September 1860.

Iver Melbye.

Selskabet for den norske Hesteraces Forædling.

Onsdagen den 6te Februar 1861 (2den Marskedsdag) vil undertegnede Bestyrelse, paa Sted og Klokkeslet, som nærmere vil blive bekendtgjort, foranstalte afholdt et Stue af Tillægsdyre for Heste, hvorunder een Hingst og een Hoppe, forsaavidt Bestemmelseskomiteen dertil finder værdige Individuer, ville erholde en Præmie af 50 Spd. hver.

Anmeldelse (uden Indskrivningsgebyr) gøres skriftlig eller mundlig til Undertegnede Th. Meyer, inden 31te Januar 1861. Dyrene maa have fyldt det 3de Aar for at kunne erholde Præmie, hvormod der for dem, der ønske det, er Adgang til ved samme Anledning at fremvise yngre Dyr.

Christiania, i Bestyrelsen for Selskabet for den norske Hesteraces Forædling, den 6te Oktober 1860.

C. Borchgrevink. C. Morgenstierne.
J. P. Bordoe. J. Næser. Th. Meyer.

Selskabet for den norske Hesteraces Forædling.

Torsdagen den 7de Februar 1861 (3de Marskedsdag) anstilles Kaplobning i Trav for Heste fra Landstrakterne under følgende Bestemmelser og med følgende Præmier:

- 1) Et Solv-Krænk, af Værdi omrent 100 Spd., for Hingster og Hopper, der endnu ikke have fyldt det 7de Aar.

- 2) En Solv-Kaffekande, af Værdi omrent 50 Spd., for Heste af alle Slags under 7 Aar.
- 3) En Solvpokal, af Værdi omrent 25 Spd., for den Hest, der kommer den nærmest, der har vundet 2den Præmie.

Ravens Langde bliver 1000 Aar og maa, i et af 3 Kob, være tilbagelagt i mindst 60 Sekunder, for at kunne vinde Præmie. Ingen Hest kan vinde flere end en Præmie.

Tiden og Stedet for Kaplobningen vil nærmere blive offentliggjort, saaart Bestemmelse herom kan tages. Indskrivningen, der foretages Dagen for Kaplobningen, betales med 1 Spd. pr. Hest. Forørigt henvises til de for indeværende Aar for Kaplobningen vedtagne Regler, hvilke senere paany skulle blive bekendtgjorte.

Christiania, i Bestyrelsen for Selskabet for den norske Hesteraces Forædling, den 6te Oktober 1860.

C. Borchgrevink. C. Morgenstierne.
J. P. Bordoe. J. Næser. Th. Meyer.

En to Slages Hjørnegaard i Ørsbæk med Høgade til 3 Gader er tilsalgts paa særdeles billige Villkaar. Gaarden ligger fortrinlig for Handel og har et udmerket Bageri, der er nyt opført for 3 a 4 Aar siden, ligesom den er fudsstændigen forsynet med alle nødvendige udvendige Rum, saavel for Handelsbedriften som til Bageriet. Af Ejebesummen fordres intet kontant. Salget er overdraget

Overretssagsfører Haussmann.

En i Åkersgaden for Handel fordelagtig beliggende Gaard, hvori Bageri, og hvortil hører en liden Have, er billig tilsalgts ved

Overretssagsfører Arnesen.

Christiania Kornpriser.

Udenlandst

Rug østersøs 4½ Spd.
Rug dansk 4 Spd. a 4 Spd. 36 ø.
Byg 2radigt 4 Spd.; 18 ø for nyt.
Eter 4½ a 6 Spd.
Hvede 7 Spd. a 7½ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Silb, Klubmd. 6 Spd. pr. Eb.
Silb, stor Mld. 5 a 5½ Spd. pr. Eb.
Silb, smaa bo. 4½ a 5 Spd. pr. Eb.
Silb, stor Christ. 17 a 19 ø pr. Eb.
Silb, smaa bo. 12 a 14 ø pr. Eb.
Storfet 1 Spd. 12 ø pr. Bog.
Middelset 3 ø 12 ø pr. Bog.
Smaaft 3 ø pr. Bog.
Rohstier 8 ø pr. Bog.

Føgleblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af B. C. Fahrsthus.